

**Govor veleposlanika Države Izrael Ze'eva Bokerja
na slovesnosti ob dnevu slovensko-izraelskega prijateljstva**

Metlika, 19. julij 2023

*Spoštovana gospa predsednica, vaša ekscelenca dr. Nataša Pirc Musar,
spoštovana županja gospa Martina Legan Janžekovič,
spoštovani gostje,
dragi prijatelji,*

kot nekateri že veste, sem svojo misijo kot nerezidenčni veleposlanik v Sloveniji začel decembra lani. Na dveh delovnih obiskih v Sloveniji v šestih mesecih od svoje akreditacije sem imel čast obiskati ne samo Ljubljano, ampak tudi Maribor, Mursko Soboto, Lendavo in Novo Gorico. V teh mestih lahko najdemo nekatere opomine na nekoč bogato judovsko življenje v Sloveniji: grobove judovskih družin, stare sinagoge, stare judovske knjige. Spomeniki, ki so bili postavljeni v zadnjih letih in desetletjih, kažejo, da Judom v Sloveniji krutosti druge svetovne vojne niso prizanesle.

Leta 2021 je bil prvič obeležen dan slovensko-izraelskega prijateljstva. Urad predsednika republike in veleposlaništvo sta skupaj izbrala Belo krajino, kjer nas je toplo sprejela občina Metlika. Zakaj je tako? Zakaj ne praznujemo v enem od prej navedenih krajev?

Med okupacijo so ta mesta doživela podobno tragedijo kot druga mesta po Evropi – preganjanje, množične deportacije in usmrnitve Judov.

Kot sin preživelih holokavsta se čutim še posebej povezanega z uporom med drugo svetovno vojno. Odraščal sem ob dveh imenih: Yitzhak Zuckerman – Antek in Zivia Lubetkin. To sta bila dva izmed vodij judovskega upora – vodij vstaje v varšavskem getu. Leta 2001 je njuna vnukinja Roni Zuckerman postala prva pilotka lovskega letala v zgodovini izraelskih zračnih sil, ki so od leta 1948 ključne za obrambo Izraela in njegovega obstoja.

Če bi imeli judovsko državo z lastno vojsko in zračnimi silami že v času nacizma, bi bila za evropske Jude druga svetovna vojna manj tragična. Vendar pa so lahko v danih zgodovinskih okoliščinah borci iz Erec Izraela pomagali samo tako, da so se priključili misijam drugih držav. Britanci so usposobili 37 padalcev, med njimi tri ženske (Surika Braverman, Haviva Reik in Hannah Szenes), z nalogo zagotavljanja pomoči Judom na okupiranih ozemljih in reševanja pilotov. Nekateri so bili poslani na misijo na Slovaško, kjer sem pozneje imel čast postati prvi rezidenčni izraelski veleposlanik.

Haviva Reick je bila mlada Judinja slovaškega porekla, ki se je priselila v Izrael leta 1939. Leta 1944 se je vrnila na Slovaško in pomagala organizirati judovsko uporniško enoto. Novembra 1944 so Havivo Reik in druge padalce iz njene skupine ujeli in ubili nacisti.

Istega leta je še sedem padalcev, med njimi Hana Seneš, začelo svojo dobro organizirano junaško misijo tukaj v Beli krajini. Medtem ko je bil preostali del Slovenije okupiran, je bila Bela krajina v tistem času osvobojeno ozemlje pod partizanskim nadzorom.

Njihova zgodba je zgodba o pogumu, zaupanju, podpori in sodelovanju med tujci z enakimi vrednotami in sanjami. Izbrana je bila za simbol prijateljstva med našima državama in narodom.

Dovolite mi, da se zahvalim nekdanjemu slovenskemu predsedniku g. Borutu Pahorju in nekdanjemu županu Metlike g. Darku Zevniku ter svojemu predhodniku Eyalu Sela, ki so organizirali prvi proslavi ob dnevu slovensko-izraelskega prijateljstva. Seveda bi se rad iskreno zahvalil novi predsednici Republike Slovenije dr. Nataši Pirc Musar in novi županji Metlike ge. Martini Legan Janžekovič za njuno odločitev, da nadaljujeta to tradicijo. To je za nas znak, da je slovensko-izraelsko prijateljstvo trdno, utemeljeno na zaupanju, podpori in dolgoročnem sodelovanju – vrednotah, ki so bile trdna vez tudi med judovskimi padalci in slovenskimi partizani. Naše prijateljstvo je stalnica, ki bi nam morala biti v pomoč, da skupaj dosežemo svoje cilje.

Počaščen in ponosen sem, da si bomo danes ogledali video predstavitev g. Yehude Wegmana iz hiše Hane Seneš v Izraelu, ki bo povedal kaj več o misiji padalcev, sam pa naj končam s pogledom v prihodnost.

Med prednostnimi cilji, ki so skupni našima državama, so mir in stabilnost, varovanje podnebja, ženske pravice in kibernetična varnost. V zvezi s tem bi rad čestital Sloveniji, da je postala nestalna članica Varnostnega sveta Združenih narodov, in izrazil podporo Izraela pri doseganju teh ciljev.

Rad bi se zahvalil vsem, ki so prispevali k današnjemu dogodku, pri čemer bi posebej izpostavil Orkester slovenske vojske.

Hvala, gospa predsednica, da ste danes z nami. Hvala, gospa županja, da nas gostite, ter hvala cenjenim gostom in dragim prijateljem, da praznujete z nami.

Upam, da boste uživali v dogodku, hkrati vam želim prijetno poletje.

Toda raba. Hvala lepa.